

BEDAȚIA

Arad, Deal Ferenca-uloza nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 6 an 10 „
pe 1/4 an 5 „
pe o lună 2 „

Trif de Duminecă pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătăți
pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deal Ferenca-uloza nr. 20.

INSERȚIUNILE:

de un șir garm-n-l: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Scrisori nefrancate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

„Néptörzsek”.

Eată cuvântul care mai ales a suferat pe patrioții de toate nuanțele. Ce fel, exclama chiar moderata „Altmány”: M. Sa să pună nația glorioasă maghiară p'un nivel cu — Bunievații? Și unde s'a mai săvârșit, dela dualism încoace, o ofensă de drept public mai mare decât ca nația maghiară să fie degradată la rangul de „rassă”, ca ori-care altă rassă din patrie?!

Reparațiune mai ales pentru acest motiv cer față de ordinul de zi dat către armată. Pentru-că a lăsa nediscutată această chestie și mai ales fără a obține o satisfacție, însemnează că întreg neamul unguresc admite ca legală numirea respectivă din proclamația M. Sale, prin urmare că pentru toate timpurile au abzis la pretenția d'a fi nația singură alcătuitoare de stat și că s'ar învoi la rolul că numai împreună cu celelalte rase: Românii, Sârbii, Slovacii, Sașii, Rutenii și Bunievații alcătuiesc statul unitar ungar... Ori, admițând aceasta, admit că Ungaria nici nu este stat național maghiar și nici nu sunt îndreptățite luptele pornite de Unguri pentru solidificarea acestui stat unitar național maghiar.

Et, dar dacă admit acest lucru, ce rost mai are întreaga politică sovversivă? La ce s'au cheltuit sutele de milioane pentru maghiarisarea naționalităților? La ce lucru a fost activitatea atâtor bărbați de stat, înveștași, publiciști și mai ales a perverșilor cari au exploatat această chestie, forșând legi cu vedit ascuțit contra naționalităților? Dar asta ar însemna înregistrarea falimentului politic al atâtor celebrități, cari în realitate au fost însă niște nevoiești, dar cari sunt perduți pentru vecie dacă în fața lumii rămân triumfătoare principiile formulate de M. Sa în acel ordin de zi și nu se va da o mică, fie cât de mică explicare, cel puțin explicare, cuvântului „néptörzsek”, ș'anume în sens că prin acest cuvânt nu s'a țintit a coborî pe Unguri la nivelul naționalităților stăpânite de dînșii. Deci că și d'aci încolo sunt îndreptățit a ne trata de sus. Atâta reparație cer negreșit, și guvernamental și opoziție. Numai asupra unui lucru nu s'au înțeles încă: cum să ceară? O parte dintre guvernamentele sunt de părere să ceară prin adresă (felirat), altă parte prin hotărîre (határozat) luată în Dieta. Ca la 1861, mă rog, căci numai atunci au mai fost „drepturile naționale” nesocotite ca acum.

Sunt apoi alții cari s'ar mulțumi dacă satisfacția ar da-o în parlament noul guvern, din propria-i inițiativă, dar se înțelege: după prealabila aprobare a M. Sale. N'ar mai dori să infesteze Coroana cu nici o adresă ori hotărîre, mai ales că și din punctul de vedere parlamentar vine ciudat ca Dieta să răspundă la un act ce nu e nici popoarelor a fost adresat.

Lucrurile acum fierb și abea după conferința de azi se va ști ce au de gând guvernamentalii să facă.

Și după aceea mai rămâne însă chestia deschisă, căci întrebarea cea mare este: Care e voința preainaltă?

Să presupunem însă cel mai favorabil caz pentru Unguri: într'o formă oare-care li-s'ar spune că ei sunt nație și numai noi, celelalte naționalități, suntem — rase. S'ar face astfel o enunțiațiune pe socoteala noastră.

Eată, noi declarăm însă aici serbătorește, că nici atunci n'avem să desnădăjduim. Făcutu-s'au multe pe socoteala noastră, dar în ciuda tuturor, noi am mers înainte. Și azi știe și M. Sa și monarhia întreagă, că zeci de mii brațe române voinicice stau nelinite sub steag împărătesc. Ear atunci, când într'adevăr va veni vremea grea să se hotărască de soartea neamurilor de sub sceptrul habsburgilor, are să se țină seamă de acele brațe înarmate și chiar steag unguresc dacă s'ar introduce în armata comună din Ungaria, în piepturile Românilor ce stau sub arme inimă românească va bate și nu-l putere care să poată înduși glasurile românești setoase de dreptate.

Și Majestatea Sa știe bine că noi numai dreplate cerem și nu se va putea întoarce dela ascultarea glasurilor noastre când noi chiar pe temeiul cuvintelor preainalte, spuse în memorabilul act dela Chlopy, cerem dreptate... Cerem* să fim socotiți ateva, ear nu numai pe hârtie, d'opotrivă cu Ungurii, căci virtuțile noastre de cetățeni și militari întodeauna spre întărirea țării și gloria tronului li-am adus prinos.

Atâta aveam de zis în fața sbuciumului de cari sunt cuprinși Ungurii de a stoarce dacă nu concesii militare (căci chestia aceasta a fost tranșată dintr'o tragere de condei) apoi cel puțin o lămurire din care ei să esplice ceea-ce nu e cu puțință și cu dreptate: că dela Adria și până'n Carpați numai ei să decidă!

„Freisinnige Zeitung” dela 19 c. 12 produce o coloană întreagă din două articole recente ce a scris „Tribuna Poporului” despre chestia militară și petrecerea între noi a Altei 1 Sale arhiducelelui Francisc Ferdinand. Nu se găsește însă un singur ziar mare european care să aprobe năsușele sovniște maghiare și ziare chiar oficiase scriu contra pretensiunilor lor militare.

Englezii despre Unguri. Marele ziar „Times” oficiosul englez din Londra, ocupându-se în articol de fond de criza din Ungaria, scrie între altele:

„Observatorul imparțial va trebui să admită că punctul de vedere al Vienei (E vorba de proclamația M. Sale. Red.) e îndreptățit; și e de dorit ca politicianii maghiari să-și ia ostentia d'a se răzgândi bine unde vor duce pretențiunile lor naționale! Dorința, puțin ascunsă, d'a maghiariza armata, care mai mare parte e nemaghiară, va putea produce în sinul naționalităților, reprezentate în dietă — în urma nedreptelor legi electorale — în minoritate disparentă, și mai ales între Românii din Ungaria, izbucnirea unei acțiuni puternice, de care, în rîndul întât, maghiarii vor avea să se plîngă”.

Românii din Bucovina în contra pretențiunilor militare maghiare. În ședința dela 14 Sept. a comitetului central al partidului poporal-român din Bucovina, între altele, s'a luat și următoarea rezoluțiune:

„Partidul poporal-național, totdeauna credincios înaltei Case Imperiale, vede cu durere, că evenimentele de gravitate supremă din Ungaria aruncă valurile

lor până în țările cislaitane, având ca consecință reținerea soldaților peste limita celor 3 ani de serviciu. Deși măsurile luate de guvernul nostru sunt deplin justificate din punctul de vedere al apărării imperiului, totuș este de cerut ca guvernul imperial să ia de urgență măsuri energice, ca interesele popoarelor austriace, deci și ale Românilor, să nu sufere din cauza aspirațiilor ilegitime ale Maghiarilor. Totodată protestează partidul poporal-național energic contra tendințelor maghiare de a introduce comandamentul maghiar în regimentele ungare, în cari servesc zeci de mii din frații nostri transcarpatini, de cari ne leagă sentimentele solidarității naționale”.

Să ne lămurim.

Fiind-că cu prilejul instalării P. S. Sale Dr. Demetriu Radu în scaunul episcopesc din Oradea-mare, căpeteniile bisericii gr. or. române n'au fost invitate oficial la acel act solemn, ear căpeteniile bisericii romano-catolice au fost cu preferință invitate, »Drapelul» din Lugoj a deschis discuțiunea asupra raportului dintre cele două biserici românești, »unită» și »neunită» concludând că »chestiunea ivită la Oradea-mare nu mai poate rămâne o chestiune deschisă, ci trebuie să o resolvăm definitiv în direcția, că deși din punct de vedere canonic e biserica gr. cat. română o biserică independentă atât față de romano-catolici, cât și față de greco-orientali și Rutenii greco-catolici, din punct de vedere național stă biserica greco-orientală română mai aproape de biserica greco-catolică română».

Două răspunsuri identice s'au dat până acum la chestiunea sulevată în coloanele »Drapelului»: unul, indirect, de către profesorul Dr. Fl. Stan dela gimnasiul greco-catolic din Beiuș, în »Tribuna Poporului»; și altul, direct, de către ziarul »Unirea» din Blaj, reprodus și în »Tribuna Poporului», care ambele conclud în următoarele enunțiațiuni principale:

a) Românii uniți stau mai aproape de biserica romano-catolică, decât de biserica ortodoxă română, sunt una cu aceea:

b) Spiritul național și cultivarea acestuia în biserică e un curent șwinistic, care s'a întrupat în bisericile naționale; deci

c) Nu faceți politică în biserică și cu biserica.

Nu voi intra în polemie dogmatică cu autorii articulelor, despre »piatra» fundamentală a bisericii, stânca s. Petru, despre »Capul văzut al bisericii» și vicariul lui Christos pe pământ, căci nu voiesc să jicnesc, cu atât mai puțin să atac credințele și convingerile religioase ale fraților mei; și nici în definițiunile metafisico-teologice despre religione, despre raportul dintre corp și suflet, în asemănare cu raportul dintre religione și națiune, nu mă demit, pentru-că nu au loc aci. Voi constata însă, că ideile și teoriile lor despre raportul dintre biserica catolică și cea greco-orientală sunt idei și teorii medievale eronate, cu deseșvîrire contrare spiritului și tendințelor catolicismului modern.

Papa Leon al XIII la 30 Noemvrie 1894 a dat o enciclică adresată în special bisericii ortodoxe de Orient, în care după-ce face mari elogii bisericii orientale, că ele au păstrat în puritatea sa credința și vechile așezăminte, le îndeamnă la unire cu biserica Romei, spunând că, pentru a se uni, ele pot să-și păstreze credințele și organizațiunea lor canonică, așa cum o au, dar numai să-l recunoască pe el (pe Papa) de șeful suprem al bisericii creștine a lui Christos.

Evident, că dacă biserica ortodoxă orientală, cu credința și cu organizațiunea sa canonică, încapă în cadrele catolicismului, ea nu e mai puțin catolică decât biserica Romei. De aceea nireea mitropolitului Atanasie cu biserica Romei n'a fost o convertire sau schimbare de credință, ci o simplă alianță cu drepturi egale pe teren bisericesc.

«Și așa ne unim cei scriși mai sus ca toată legea noastră, slujba bisericeii, liturgia și posturile și darul nostru să stea pe loc.» (Manifestul lui Atanasie, la Nilles: Symbolae I. p. 204.207). «Care unire n'a stat nici nu stă într'altă, de cât să nu clevetim pe cei-ce se țin de biserica Romei pentru obiceiurile bisericii răsăritene, și latinii încă să nu ne clevetescă pe noi.» (Sincai).

Românii, zice N. Densușianu, în sinodul 1698 și în manifestul lor de unire, nu recunoscuse nici Primatul Papei în sensul cum esplică biserica catolică acest primat, sau cu alte cuvinte dreptul de jurisdicțiune al Papei în Mitropolia română de Alba-Iulia, și nu primise nici o dogmă de credință catolică. Românii rămăsese aceea, ce fusese părinții lor mai înainte, credincioși al legii române din părțile de răsărit ale imperiului roman, cu singura deosebire numai, că Românii din mitropolia Alba-Iulia erau aliați sau confederați cu biserica Romei.» (N. Densușianu: Independența bisericească a Mitropoliei de Alba-Iulia, pag. 25).

Biserica română unită, după pactul ei fundamental, stă, așadar, mai aproape de biserica gr.-or. română, de cât de biserica romano-catolică, nu numai în privința cultului ea este deci una cu biserica gr.-or. română, ear cultul divin este forma esternă prin care se manifestă credința bisericeii. Deosebirea de credință, care ar separa-o de biserica neunită și ar apropia-o mai mult de cea romano-catolică, există numai în teorie, pe care însă practica bisericeii o răstoarnă.

În adevăr, teologii uniți învață, că Sf. Spirit porcede și dela Fiul, totuși în cărțile liturgice și la serviciul divin public simbolul credinței se citește în biserica unită fără adausul «și dela Fiul», ca în biserica gr.-orientală; asemenea învață că azima e materie destulă pentru misterul eucharistiei, totuși sf. cuminecătura se administrează în biserica unită sub ambele specii a pâinei și a vinului, ca în biserica ortodoxă; tot astfel și doctrina despre purgatoriu și primatul Papei nu au prins rădăcină «căci cele patru puncturi care sunt între uniți și neuniți, cum zice Sincai, necum să le știe Românii cei proști și neînvețați, dar dintre carturarii

românești, încă mulți nu le înțeleg, ci numai pleve vorbesc.»

Respingând apropierea între biserică «unită» și cea «neunită» pe diferențe de credințe fictive, scrietorul articolului din «Unirea» respinge totodată și ideea națională ca punct de apropiere între cele două biserici române, declarând curentul național de un curent șovinistic în biserică, ear pe cel-ce țin la caracterul și spiritul național al bisericii române îl denunță, zicând: nu faceți politică în biserică.

Noi așa știm din istorie, că religia strămoșească a străbătut tot organismul social și politic al poporului român, și a condus adese toate gândirile sufletului românesc în trecutul nostru, că religia la Români a fost identificată chiar dela început cu naționalitatea, ear *biserica poporului român a fost palădiul limbii și naționalității române*. Biserica unită, ori cât de mult ar vrea teologii ei s'o țină mai aproape de biserică Romei, ea este ramul rupt dela trupina bisericii ortodoxe române, de care o leagă însă trecutul, tradițiunile, comuniunea de sânge și de limbă, precum și aspirațiunile comune ale poporului român!

Din incidentul unei ordinațiuni relativ la botezurile copiilor emanată de către ministrul Csáky în 1892, Primalele bisericii romano-catolice din Ungaria, Claudiu Vaszary, a adresat o pastorală preoțimii sale, în care zice: «*Biserica mea nu o tem, o las în grija lui Dumnezeu; imi tem națiunea, care nu are promisiunea eternității, deci acțiunea noastră să fie condusă de destinele națiunii*». (Lucian Bolcaș: Chestia autonomiei bisericii unite. p. 29).

Așa vorbesc și lucrează păstorii bisericii romano-catolice maghiare, nu ca acei teologi uniți «mic de suflet, mari de patimi» cari, pentru aversiunea față de biserică ortodoxă română, propagă cosmopolitismul contra ideilor și spiritului național în biserică.

Un catolic oriental.

Criza ministerială.

Khuen — prim-ministru.

Nu e încă sigur, deoarece ce nu s'a publicat nimic oficial, dar se afirmă tot mai mult, că dela audiența de ieri Khuen a ieșit tot ca — *viitor prim-ministru*. E vorba să formeze însă numai un *guvern de tranziție* ear după-acesta se va limpezi situația cu desăvârșire, va veni un guvern stabil...

Așa scriu ziarele. Noi nu credem însă ca după-acesta trecut greul, limpezind situația, Khuen să se ducă, ci dacă ajunge odată în scară, se va ține zdrăvan și mult. Mai ales după-acesta va face el alegerile.

De cumva chiar dela început i-se vor face greutăți în Dietă, Khuen o *disolvă* și va face alegeri din care să iasă o majoritate compactă, ear nu ca cea de azi, de care nimeni nu e sigur.

Greutăți la Viena.

Presa maghiară spune că Héderváry a avut greutăți imense de învins la Viena, unde Camarilla (?) a uneltit în contra Ungurilor și a influențat ca M. Sa să nu dea nici un fel de concesie. Ba chiar ordinul de zi către armată era la început să apară ca *manifest către popoare* și încă redactat mult mai energic. Széll, Andrassy și Khuen, cari au știut despre acest plan, au rugat însă pe M. Sa să nu facă asta. Cel care ar fi uneltind(?) mai tare contra Ungurilor este Körber, secundat de Goluchowsky, după-cum și toți arhiducii sunt dușmănoși Ungurilor din cauza pretențiilor lor militare.

Se mulțumesc și cu mai puțin.

Știrile sosite azi anunță că în conferența ce se ține la orele 10, participând și Héderváry, pot să iasă la iveală *trei* curente: unul pentru trimiterea *adreselor*, dar care slăbește din oră în oră, altul pledează pentru hotărâre, *crește însă și numărul celor cari se mulțumesc cu mai puțin*: să nu se trimită M. Sale nici adresa nici hotărâre

luată în Dietă, ci guvernul să fie sprijinit chiar *dacă nu aduce concesii în care să se cuprindă limba de comandă maghiară*.

E vorba ca Andrassy să propună în Dietă următoarele:

„Partidul liberal e convins că prin ordinul de zi către armată M. Sa *n'a vrut să ofenseze constituția*, ori-ce discuție o crede deci inutilă și propune trecerea la ordinea zilei“.

Comle Apponyi ar dori însă ca fie în scris, fie cu graiu viu, M. Sa să spună asta.

Tovărășia lui Apponyi cu kossuthiștii.

Am spus de mult și nu odată, că Apponyi în chestia pretențiilor militare face tovarășie cu kossuthiștii.

Eată acum o mărturisire prețioasă în privința aceasta.

Polónyi, demagogul kossuthist ieșind mai alaltăeri dela un sfat ce l'a avut cu Apponyi, a zis:

„Asta a fost cea mai fericită zi a vieții mele. Eată de ce. M'am convins din cuvintele lui Apponyi că *aprobă acțiunea kossuthiștilor*, ba e gata să ceară chiar mai mult de cât cele 10 puncte ce el însuși formulase în chestia concesiunilor naționale“.

Ear declarația aceasta a apărut și în ziarul prietene lui Apponyi.

Dar și ministru cu greu va ajunge Apponyi, iar prim-ministru poate că nici odată! Căci și cu Francisc Iosif și cu Barabás Béla d'odată, merge greu!

Trădări... revoluții.

Pe ziua de azi presa maghiară are de înregistrat o tradare și o revoluție între Români.

Tradarea am comis-o noi, prin articolul nostru de ieri, pe care organul kossuthist „Függetlenség“ îl reproduce drept dovadă că ce «șerpi încălzesc Ungurii la sân».

Ne și încălzesc, al naibii, concețatenii nostri!

Tot ca un fel de tradare consideră ziarul maghiar și ovațiunile ce i-s-au făcut P. S. Sale Episcopului I. I. Pap, care în drumul său spre S. Miclăușul-Mare — zic patrioții — a fost întâmpinat de flacăii români în costume naționale «împodobite cu treculor române». Ba la Cenad și arcul de triumf era decorat cu treculor române. Numai pe primarul Stoicanescu îl laudă pentru-că «a ținut vorbire maghiară patriotică».

Mai gravă este însă *revoluția dela Făgăraș*. Sub acest titlu publică adică ziarul maghiar știrea că la *Oprea Scărțișoara* căpitanul de poliție Farkas, vice-căpitanul Gensy din Brașov și Trepches din Făgăraș au ținut perchișiție la — *George Cârțan* și la fratele său, unde au găsit 30.000 — nu vă speriați: nu puști — ci broșuri, cărți și ziare, toate de cele oprite și pline de agitațiuni. Cărțile acestea au fost duse pe *patru* care la procuratura din Brașov.

Se vede că numiții polițai umblă să câștige merite patriotice.

Presa maghiară ia însă în serios toată treaba. De, cum să nu se cutremure patrioții, când din Brașov se telegrafează:

„E vorba despre o crimă și conspirație uriașă, în care se urmează în secret o mare cercetare... al cărei sfârșit va fi că badea Cârțan ear va merge la *Impăratul*, la *ponoslu*, pentru-că *geandarmii* zeloși i-au confiscat 3—4 desagi de cărți ce a adunat prin România.

Mai ridicol e că ziarul maghiar scriu și despre *cărți bulgare*. Adică dela cine și pentru cine ar fi adunat Cârțan cărți bulgărești, că noi așa știm, nici chiar în Scheiu Brașovului nu mai știe nimeni bulgărește. Semințele Voina, Vlaicu s'au romanisat de mult!

Ei, dar ce vreți: Ungurii ved acum pretutindeni revoluție și conspirație... Doar chiar M. Sa și Viena întreagă conspiră contra lor! De ce n'ar conspira și badea Cârțan!

DIN ROMÂNIA

Serbarea dela Călugăreni.

După-cum am mai spus, în ziua de Duminecă, 7 Septembrie a. c., va avea loc prima serbare școlară la Călugăreni, organizată de ministerul instrucțiunii pentru aniversarea luptei dată în această localitate de eroul Mihaiu-Viteazul, la 13 August 1595.

Dl Sp. Haret, ministru al instrucțiunii, spre a redeștepta sentimentul patriotic în tinerele vârstare, și a sădi astfel ideea de naționalitate și de eternizarea memoriei eroilor neamului nostru, a decis ca în fie-care an să se serbeze la Călugăreni, în ziua de 7 Maiu, lupta victorioasă a lui Mihaiu-Viteazul cu Turcii.

Pentru organizarea primei serbări de Duminecă, dl ministru al instrucțiunii publice a numit un comitet organizator compus din d-nii prefectii al județelor Ilfov și Vlașca, directorul gimnasiunului din Giurgiu și revisorii școlari al județelor Ilfov și Vlașca.

Serbarea va fi presădată de însuși dl ministru.

Eată programul acestei serbări:

Partea I: 1) la ora 10 jum. se va oficia o panachidă de către protoereul jud. Vlașca, însoțit de preoții comunelor vecine, în amintirea eroilor căzuți în lupta dela Călugăreni; 2) cuvântări de ocazie, printre cari cea dintâi va fi ținută de dl Droc Barcian, directorul gimnasiunului din Giurgiu; 3) imnul național, executat de corul învățătorilor din jud. Vlașca și al elevilor gimnasiunului din Giurgiu.

Partea II: 1) la orele 2 jum. d. a. recitări, coruri și jocuri executate de învățători, de elevii gimnasiunului din Giurgiu, și al școalelor primare urbane și rurale; 2) defilarea școalelor cari vor lua parte la serbare; 3) retragerea.

Plecarea la Călugăreni, atât din București cât și din Giurgiu, se va face pe șoseaua națională București-Giurgiu, la orele 6 jum. dimineața.

Se crede că un public numeros va merge în ziua de Duminecă la Călugăreni, pentru a lua parte la frumoasa serbare.

„Averea națională“.

Alba-Julia, în 18 Sept. n. 1903.

Onorată Redacțiune!

La corespondența Sibiianului publicată în Tribuna Poporului în Nr. 161 din 14 Septembrie a. c., spre orientarea on. publicu romanesc dau urmatoria deslusire.

Averea națională de multi ani suferia de un deficit și lupta cu detorii facute cu 10 de ani mai înainte (Sunteți în eroare: numai dela 1896 incoace, de când dimpreună cu d. Coroianu ați adus la Institut executorul, și ați intrat în posesie cu ajutorul poliției. Red. „T. P.“), așa cat în urma după ce numai în pedepse de procese în restemp de 6 ani trebui se plătescă 63 mii corone deci lichidarea nu se mai putea încunajura. După ce cauția Tribunei fu secuestretă și apărerea foei sistată societatea „Tipografia“ sustinea personalul tipografiei fora a putea se-i deie de lucru și acesta au durat trei luni fora ca cineva se sara în ajutoriu.

După publicarea lichidării mai trecura doua luni fora ca cineva se face ofertu pentru cumpărarea tipografiei afora de d. Iosif Marschall și d. Silvestru Moldovan, (Nu-i așa: au fost ofertanți români serioși!

Red. „T. P.“), cari impreuna s'a imbiat de cumperatori. De orace deja s'a fost consumat un imprumut de 3500 corone pentru susținerea personalului tipografic și a redactorilor în acest interval și în luna lui Iuliu decadeau mai multe plăți de detorii cambiale venzarea nu se mai putea amana fora ca lichidatorii se nu ajunga la încercari finantiere și procese costisitoare.

Venzare s'a făcut de toti 3 lichidatori cu unanimitate și daca au ajuns tipografia în proprietatea unui sas atunci cauza este ca nici un roman nu au reflectat, macar ca publicul Sibiian au avut seire despre vendare și chiar după incheierea contractului se putea da unui roman, dacă s'ar fi prezentat cu scopu serios, de oarece contractul din partea lichidatorilor s'a subscriu mai tardiu. E vorba gola, ca orecine dintre sibiieni sau alt roman ar fi voit a cumpera tipografia.

Intre jurstarile afacerii tipografiei mai sus descrise amanarea vendarei numai mari pagube aducea acestei averi mai mult pasiva. Lichidatorii numai sarcini au, dar neci de-cum favoruri — dovada ca în Sibiu a bea un barbat mai de anima au luat asupra sa acesta sarcina. (In frumos hal ați adus Sibiu! Red. „T. P.“).

Cumca provocari pentru platirea pretenșiunilor „Tipografiei“ se tramit debitorilor este era un semu al timpului, care arata simțul cel nutrescu față de averea națională. Dacă debitorii nu plătescu apoi ce se vor plati detoriile institutului?

Ar fi mai cu cale, cumca fora provocare fieste care debitoriu se plătescu și acesta o dicu acum și la acest locu.

Ce se refera la ținuta mea în adunarea generala a societății comerciale „Concordia“ din Sibiu — aceea nu se pote timbra de sasofoba, pentru ca eu numai pre nișce supusi incorecții în afaceri i-am apostrofat după meritu. Despre acesta m'am declarat tot in acest jurnal in anul trecut si spusele mele si acum le susținu dechiarand, ca nu urescu poporul sasescu.

Rogu onorata Redacțiune, ca se binevoasca a publica acesta deslusire, subscrind cu stima

Rubin Palitia,

advocat si lichidator a „Tipografiei“.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 23 Septembrie n. 1903.

Consacrare. Lună în 21 n. a fost consacrată întru Episcop a Ilustrității Sale Dr. Vasile Hossu. În considerarea doliului adânc, cu prilejul consacrării, nu s'au făcut nici un fel de festivități, decât celea strict bisericesti, și chiar de aceea nu s'au invitat decât Episcopii dela Gherla și Orade, și Capitlul de Lugoj. Episcopul Szabó, bolnav fiind, nu a putut lua parte. Ilustr. Episcop al Orăzii a sosit la Blaj încă Sâmbătă, fiind însoțit de secretarul său Dr. Cornel Balcu. Capitlul dela Lugoj a fost reprezentat prin canonicii Ioan Boros și Mihaiu Gianu. Vineri Preasfințitul Episcop Hossu va pleca din Blaj spre noaptea reședință.

Libertățile în Ungaria. Lună au intrat în temniță dela Vaș pentru a-și face osânda luptătorii naționali slovaci Dr. I. Mudrony, avocat, Milos Pietor, funcționar de bancă și tipograful Anton Novák. Toți trei au fost osândiți în proces de presă.

Trăiască libertățile maghiare!

Teatru în Hălmgăiu. În 17/30 Aug. tinerimea română din Hălmgăiu și jur au aranjat o serată teatrală împreună cu dans, succesă foarte bine din toate punctele de vedere.

Programul s'a început cu declamațiunea „Copila română“ predată de d-șoara C. Moldovan. Au urmat apoi piesele: „Dragoste copilărească“ și „Cinel-Cinel“ jucate ambele cu rutină artistică. În special s'au distins d-nii Adam Val, I. Cristea, juristul Rob și învățătorul Petrescu prin prezentare sigură, mimică acomodată, și nută potrivită și interpretare corectă a rolurilor. De asemenea bine s'au achitat d-șoarele: Turuc, Puticiu, Muș, Moldovan, Micluța și Nicula, dovedind că viața socială în Hălmgăiu s'a ridicat la un frumos nivel.

Indată efect surprinzătoriu!

Nou! Jahner-Crème fără grăsime. Nou!

Mai nou product igienic pentru înfrumșetarea și nobilitarea pielii.

Efectul îndată fără exemplu consistă prin aceea, cumcă pelea obrazului, prin aceeași ușoară încordare, consistă asemenea unei neteziuni de marmor alb și fineță, care acū nici prin un alt mijloc de înfrumșetare nu s'a dobândit.

Un mijloc de înfrumșetare prin însușirea aceasta cum e Jahner.

Crème fără grăsime agitează în tot locul o senzațiune însuflețită. Mai perfect pe terenul pentru îngrijirea înfrumșetării. Nestricăcios! În moment efect.

Pe timpul întrebunțării dispar peste galbene, bube de înferbințări, bubite, sgrăbunțe și altele pentru necurățirea pielii.

Netezește sbărcituri și semn de bubat, acordă însuși la persoane mai bătrâne o culoare de obraz jună proaspătă și grațioasă; obrazul, grumazul, brațele și mâinile conservă o frumșeță frapantă și o culoare dragostoasă.

Jahner-Crème fără grăsime să poate mai virtos zina cu succes a se întrebunța. Nu conține nici argint viu, nici plumb. 1 tegulă 1 coroană.

Jahner s a p u n. Acest săpun servește spre conservarea și nobilitarea pielii, este liber de ori-ce aspreală și eserecitate influința cea mai binefăcătoare asupra pielii. La întrebunțarea Jahner-pomadeli trebuie mai întâiu să spălăm cu acest săpun, prin ce efectul pomadeli se înaintează foarte esențial. 1 drb. 60 fileri.

Jahner p u d e r. Jahner-puderul este nedisputaver non plus ultra a tuturor puderilor. Este un pudor pentru bal, salon, de toate zilele precum și pentru înfrumșetarea pielii, care are însușirea nu numai de a acoperi, ci este și absolut nestricăcios. Jahner-puderul este un product perfecționat, care în privința bunătații a fineței și a nepernișosității este asemenea ori-cărui pudor indigen și din țări externe. Pentru blondine să la: rosa sau alb; pentru brunete (chamois, galbeniu) rosa sau alb. 1 șatulă 1 coroană.

Jahner a p a d e g u r ă. Cel ce-și spală gura regulat seara și dimineața cu Jahner apa de gură nu va avea nici-când dinți găuroși și delatură durezza de dinți. Nu se poate destul recomanda la carne burețioasă ai dinților. Tocmai așa se potrivește la dinți cu radăcină clătinate. Un mijloc sigur contra carni dinților ușor sângeroase. Contra putrezirii carni dinților. La dureri de dinți reumatice. Foarte prețioasă este la înlăturarea respirațiunii rău mirositoare. 1 sticlă 1 coroană 40 fileri.

Jahner p a s t a d e d i n ț i. Liber de săpun. Mai toate persoanele cari întrebunțează pasta de săpun continuatoare, au la marginea dinților o peatră acră cafeniu deschis; carnea dinților e moale și ușor sângeroasă! Este dară a se recomanda tuturor, cari țin la valearea dinților sănătoși și frumoși Jahner pastă de dinți fără săpun. 1 dosă 1 cor.

Jahner p o m a d ă p e n t r u c r e ș t e r e a p ă r u l u i. 1 Tegulă 2 coroape.

Jahner e s s e n ț ă d e p ă r. Aceasta întărește perii deja clătinați, înaintează în mare măsură creșterea și contribuie hotărât la deplina înlăturare a mătreșel din cap. 1 sticlă 1 coroană 60 fileri.

Jahner v ă p s e a l ă d e p ă r. Resultat reușit! Nu descolorează! Culoare naturală a părului! Cel mai nou nestricăcios mijloc care îndată după prima întrebunțare recăștigă culoare naturală a părului încărunit, alb și roșu, precum părul din barbă și sprâncene, după plac brunetă și neagră sau blondină. Aplicarea este foarte simplă și este alăturată în instrucțiunea dată de-cărul etul. O neisbândă a coloritului după precisa instrucțiune de întrebunțare de sigur nu să întâmplă.

La cumpărare să se spună apriat ce culoare se poștește (negru, brunet sau bël) pentru perii încărunit. Un carton 4 cor.

Jahner a p ă b l o n d i n ă. Părul nu prea frumos bël, roșu și brunet să poate în timp foarte scurt bël-auriu colora. Apa blondina este pe deplin nestricăcioasă, fluidul e fără culoare și miros, care nu colorează nici pelea, dar nici pânzăturile albe. 1 sticlă 4 coroane.

Părul alb nu să poate cu apa blondina colora. Pentru părul alb se convine numai Jahner vapsală de păr.

MIJLOC DE VINDECARE.

Tusă. Bomboane de Dr. Oppolzer. Un mijloc foarte aprobat contra catarhului a organelor de respirat, contra tusei, răgușelii, contra gâdelării în ghit, catarhului de plămâni, a respirației grele. 1 șatulă 80 fileri.

Fluidul pentru Rheumatism și Gicht a lui Dr. Hofmann. Un mijloc aprobat încă de mulți ani contra Gichtului, Rheuma, dureri de nervi, Neuralgia, Rheuma, în musculi, Exudate, Ischias, Serân tirea unor membre, înțepenirea musculilor și coardelor chilavitorilor și durerilor din crucea spatelui. 1 sticlă 80.

Pilulele curățitoare de sânge a lui Dr. James. Pilulele acestea curățesc sângele, iritează activitatea mașelor și înaintează mișcarea scaunului, depărtează toate sucurile rele, ferea stricată și rămășițele rămase din alte betesuguri. 1 boiță 80 fileri.

Balsam de Dr. James. Balsamul acesta încălzește rânza și sângele îngreoiat, depărtează acriciunea, flegma și ferea superfluă și prin aceasta produce o mișcare proaspătă, prin urmare aduce mișcarea rânzei (stomachului) în mișcare nouă și eserecitate poftă la mâncare și beutură. Balsamul acesta depărtează vânturile, sporește activitatea intestinelor, delatură ridicarea din stomach, amărăciunea, greața de cap și amețiala. 1 sticlă 80 fileri.

Unsoare de rie a prof. Kaposi. Această unsoare se aplică cu bun rezultat nu numai la rie ci și la tot felul de excreșenții a pielii. 1 tegulă 1 coroană.

1036 12-25

Comandele să se adreseze la

RUDOLF JAHNER, apotecariu.

Temesvár-Fabric strada principală Nr. 70.

Prea Stimate Dame!

Toate damele cari până acum își comandau corsetele din Viena sau Budapesta, au fost espuse la multe neplăceri. Ca să o evitați pe viitor, veniți la mine și comandați un corset de probă și vă veți convinge că corsetele la mine se croiesc tocmai ca în Viena sau Budapesta. Totodată corsetele vă vor costa cu câte-va coroane mai puțin.

1057 5-30

Recomand mai ales damelor mai tari

corsetele de croitură dreaptă

în preț de 6 fl. și mai sus Fac și corsete cu spirale de oțel dela 3 fl. în sus, corsete mici moderne dela 5 cor. în sus, corsete pentru îndreptarea staturii dela 3 fl. în sus. — Comandele din provincie se ezeacă prompt. Se primesc și reparaturi și curățiri. Rog pentru sprijinul m. st. dame.

Cu deosebită stimă

PILCZ IRMA,

croitoare de corseturi, ARAD, strada Deák Ferencz 30 (casa Bonts).

DESCHIDERE DE PRĂVĂLIE.

Avem onoare a atrage atenția binevoitoare a damelor din loc și provincie la

atelierul de modă pentru dame

ce-am deschis tocmai acum și am provăzut conform recerințelor moderne, în

ARAD, strada Deák Ferencz n-rul 7.

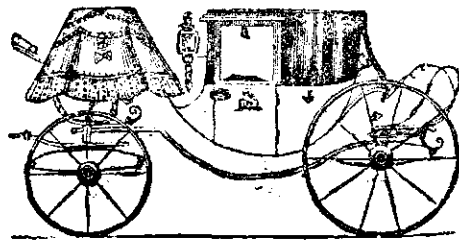
unde confecționăm, după fașon modern, **jachete, mantale de călătorit, haine pentru casă și stradă,** precum și tot felul de haine pentru **copii,** frumos și pe lângă prețuri foarte avantajoase.

Rugându-ne pentru sprijinul prea st. dame, semnăm cu deos. stimă

Kaiser Ferencz și soră,
croitorii de dame.

1055 5-30

Telefon în provincie și în oraș 467.

KARDOS GYULA,

fabricant de trăsuri.

Timișoara-Fabric, str. Király nr. 14

Recomandă în atențiunea on. public atelierul său din casa particulară, unde se fabrică tot felul de trăsuri cu coș și fără coș;

1041 12-25

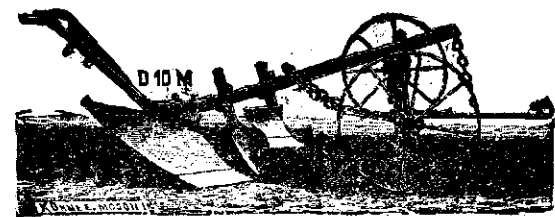
Calese și trăsuri comune.

■ Prețuri moderate și lucru solid, frumos și elegant. ■

Se primesc reparaturi și transformarea trásurilor vechi, tot asemenea fabricarea dricurilor sau repararea lor.

— Se primesc lucrări de faur, bulnar, auriri și șea. —

■ Mare depozit în trásuri (calese) noi și folosite! ■

Mașini și unelte economice

aga

mașini de sămănat, mașini p. curățitul de neghină, ciururi, roșini de stors

ș. a. în calitate bună

și pe lângă prețuri avantajoase se pot căpeta la

KOVÁCS SOMA

comerciant de mașini

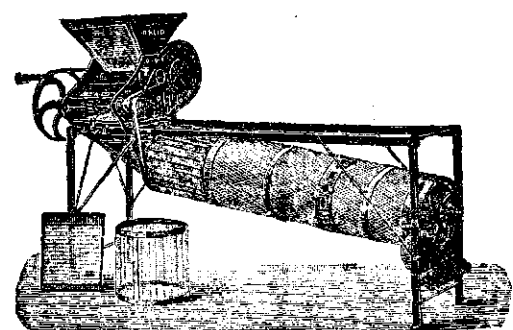
ARAD, palatul Neumann.

Escluzival depozitar

al fabricantului de mașini din Moson

KÜHNE E.

1065 2-10

In sala mare dela „Crucea albă“,
Numai 2 repres.
Mercuri și Joi la 23 și 24 sept.
Inceputul la 8 ore.

Cel mai renumiți artiști ai lumii.
Occultism, spiritism, psilologie,
sommnabulism, și sugestie.

Prețurile: locul I. 2 cor. locul
II. I cor. 50 fl. Loc de stat I cor.
Galeire 50 fl. — Bilete se pot cum-
păra în librăria lui *Klein Mór.*
Telefon (pentru oraș și comitat) Nr 387

BRAUN N. A.

depozit de culori.

Arad, str. Forray, piața Boros-Béni.
Mare deposit de firnis, culori de
ulei fabricat propriu, culori pentru vop-
sirea podurilor, uleiuri pentru mașini, și a.
toate de prima calitate.

— Comande din provincia se
1034 29— efectuează prompt și solid —
— Pachetarea grstuit. —

KALMAR JOZSEF

mechanic.

Recomandă

Bicicletele

sale de cea mai bună calitate.

Are în deposit gumă interioară și
esterioară de prima calitate, și tot felul
de părți constitutive ale bicicletelor.

Eftine și pe lângă garanție
efectuează 975 59 -

Reparaturi de biciclete,

instalări de

sonării electrice și telefonuri.

Toate pe lângă garanție.

Strada Salacz nr. 2. Telefon nr. 242.

Cel mai vechiu atelier de reparaturi
și depozit de biciclete și mașini de
cusut, în Arad, piața Libertății 7.

HAMMER VILMOS

mehanician electric.

N-rul telefonului 96.

Biciclete de Dresda, calitatea I.
Depozit de

Mașini de cusut Singer pentru bro-
dării fine, și

mașini de cusut Singer cu 32 fl. pe
lângă garanție de 5 ani.

Instalări de sonerii și telefon.

se primesc pe lângă mare garanție.
Mare depozit de bucați de biciclete
și mașini de cusut. 1059 —11

Telefon pentru oraș și comitat 471.

În atenția gospodărilor.

Au sosit

sticlele de aburi

pentru crastaveti și poame,

fabricat nouel, rezistând celui mai
mare grad de căldura, făcut din o
singură bucată, pareți de sticlă, de
culoare verde sau alba.

Se pot capeta pe lângă prețuri
foarte avantajoase numai la

URBAN E.

urm. ved. **Sütő József**

prăvălie de sticlării

Arad, Forray-uteza 2/c.

Mare depozit de tot felul de sticle,
porcelanuri, vase de fert, lampe, cadre
pe lângă prețuri scăzute.

Tot aici se capeta PETROLEU de
CRISTAL fără miros; 1 litru 20 cr.

Comande din provincie prompt
și grabnic. 1052 13—30

Diplomă de aur 1891. Oradea-Mare.

SCHÄFFER JÓZSEF

compactior.

ARAD, Strada Tabajdy Károly.

Execută tot felul de

lucrări de compactorie

dela executarea cea mai simplă până la cea
mai de lux. — Comandele din loc și pro-
vința se efectuează prompt și punctual. —
Lucru bun și solid! Prețuri moderate!

Serviciu punctual! 1045 19—

Diplomă de argint 1885. Budap esta.

Industrie locală!

Serviciu escelent!

ALBRECHT ÁGOSTON

(mai înainte Cseh Katalin)

din luna Maiu 1903 în

ARAD,

Strada Salacz

(Casa Löss).

Recomandă în atențiunea mult
on. public marelă seu

**magazin de mănuși pentru băr-
bați, dame și copii**

fabricat propriu, brăne, legături de
stomac, suspensorii, șarșafuri de
piele, irigatore și pânze de gumă,
precum toate câte se țin de bransa
asta, pe lângă prețuri eftine. — Asor-
timent uriaș 1058 6—50

WOLF JÁNOS,

— ciobitor de ghete de bărbați și dame. —

Arad, colțul pieții Libertății și str. Simonyi

Am onoare a strage atenția on. public
din loc și provincia, că în atelierul meu de
ciobotări se pregătesc ghetele cele mai frumoase,
elegante și solide, precum și ghete ortope-
dice pe lângă deplină garanție. 994 27—50

Cel mai eftin izvor de cumpărare
din Arad.

Juvaericeale,

bucați de aur și argint (frante)
bilete de amanet

cumpără pe bani gata cu prețurile
cele mai scumpe, sau le schimbă cu
alte obiecte. 1005 50

Deutsch Izidor,

clășornicar și juvsergiu

Arad, Strada Templu

— Telefon n rui 438. —

Haine pentru domni

cu preț excepțional de ieftin după cea mai
modernă croitură

Arad, str. Csernovits-Féter Nr. 1.

Din stofe indigenă și englezească.
Executarea cu gust. Deasemenea face
ori-ce reparaturi cu preț avant-gios.
Rog spriginul onoratului public.

Cu distinsă stimă:

937 33—50

Wolster Izsó,

croitor bărbătesc.

In atențiunea ziditorilor, a proprie-
tarilor de case și a chiriașilor!

978 22—50

Avem onoare a Vă atrage atenția asupra
atelierului nostru de

lacătuși și reparaturi

din ARAD, Boros Béni-tér Nr. 2,

unde executăm lucrurile în fier de lipsă la
zidiri, gratis la morminți și vetre practice,
precum și tot felul de reparaturi de anul
asta, pe lângă prețuri foarte favorabile și
garanție deplina.

Cu toată stima:

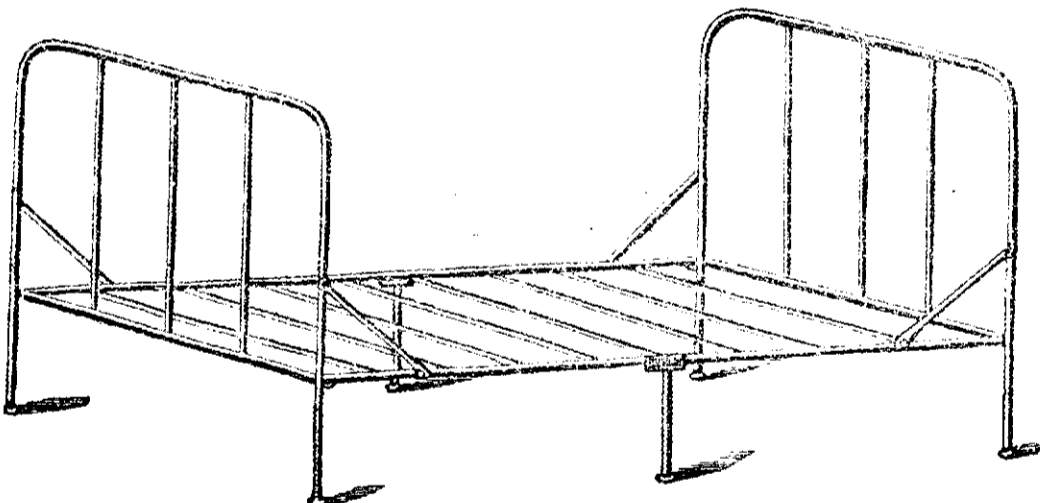
VANCSÓ și LANG,

lacătuși de artă și zidiri.

TUNSZKY și MIHAJLOVITS

Fabrică de mobile de fer și saltele de rociuri de sirmă.

ARAD, colțul stradei Templom și Kölesey.

Primim tot felul de lucrări aparținătoare acestui ram așa:
arangiarea de casarme de soldați și pompieri, școli, institute și cafenele.

Corturi de grădină (de descompus) și pavilonuri,
pentru cafenele și restauranturi.

— Trimitem în loc și provincia comercianților spre vizare mai departe. —

982 19—50

— Lucru escelent. — Lustru de gust. —

— Promptitudine rară! —

HEGEDŰS GYULA

mare prăvălie de perii, pământufuri și specialități de tualetă

— ARAD, Andrassy-tér 15. (Palatul Hermann). —

Recomandă magazinul său bogat asortat de

Perii, pământufuri și specialități de tualetă.

Am în deposit tot felul de perii de haine, păr și dinți, perii pentru economia de
casă, industrie și lux; vâruitoare și alte obiecte în legătură cu aceste, precum și articli
de toaletă: piele de cerb, bureți, obiecte detaletă indigene și străine, parfumuri, să-
punuri, prăcuri, paste, ape de dinți, pudre, pieptene etc.

Experiențele mele bogate câștigate pe acest teren îmi fac cu putință să pot în-
destii chiar și cele mai pretentioase dorințe ale cumpărătorilor mei, căci rîvna mea
este: încrederea mășterilor mei. 980 21—25

Planuri și preliminar de spese servesc gratuit

Avizez cu tot respectul publicul din loc și jur, ca
Atelierul meu de măsur
pentru edificii, mobile și portal

I-am mutat din str. Boros-Béni Nr. 23, unde a fost până
aci, în strada **Deák Ferencz Nr. 32** (casa Sarlot)
și mărindu-l, l-am arangeat conform exigențelor moderne.

Primesc ori-ce lucrare de măsur: mobile, portal, lucrări
de măsur la edificii, etc. precum și arangeamente de biserici,
școale, prăvălii, cancelarii, mobile artistice, precum și lucrări
de edificii atât în loc cât și în provincia, primesc cu prețurile
cele mai moderate.

Cer sprijinul onoratului public la întreprinderea mărită.

Cu deosebită stimă:

KREMER JÁNOS,

măsar.

1003 7—10

Planuri și preliminar de spese servesc gratuit

„Mureșanul”

institut de credit și economii, societate pe acții în
MARIA-RADNA.

Fundat și deschis în 15 Noemvrie 1897.

Capital social fl. 40.000, în 400 acții de fl. 100.

Acoardă: credite personale pe cambii; credite pe cambii cu
acoperire ipotecară; credite pe obligațiuni cu cavenți până la
fl. 50; și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri de bani spre fructificare, după cari institutul
plătește contribuția erarială; ear' deponenții primesc după banii
depuși până la 1000 5% de la 1000 în sus 6% interese.

Diracțiunea.

După teatru a urmat petrecerea de ans precedată de „Hora dela Plevna” executată cu o precizie admirabilă, ceea ce se poate atribui vrednicului tiner cleric A. Val sub a cărui conducere și auspicii s'au prestat intregul debut teatral și social. Au asistat un număr public din loc și jur între care s'a distins D-na Sombati mama simpaticului deputat popular a cerului losășel Dr. G. Sombati și venerabilul veterar I. Sterca Șuluf vecnicul Român voinic și tiner, D-nii protopopi Groza și Jun. precum și mai mulți oficiali români a Reg. 35, care din incidentul manevrelor—staționau tocmai în Hălmașiu.

Petrecerea a durat cu multă animație până în zori, când fiecare s'a depărtat cu suvenir. plăcute.

Nu tot așa suvenirul a ținut să lase în suflete însă ocărmuirea politică, ci tocmai în cele mai senine momente ale sbuciumatei noastre vieți a voit să ne verse și picături amare.

Licența dela pretură a fost adică eliberată cu rezervă și avertiserea, că reprezentatului poliției i-se pune la dispoziție putere brachială ca eventual să poată dizolva petrecerea.

Ce va mai fi însemnând și asta? Au descoperit doară cinstiții oblăduitori ceva conspirație ori tradare a ideei? ... Ori trea să fie vinătoare după merite?!

Apoi bine, să se știe, noi nu suntem nici rădăcini patriei, nici conspir. tori, ci suntem cetățeni liberi în deplina conștiință a drepturilor lor cari își iubesc patria și limba, cari surid cu compătimitate de cei ce bat timpul după fantasmă ori călăresc pe machinațiuni rezervate.

Suntem la noi acasă, în moșia și nosceniția noastră unde ne naștem, trăim și murim, unde plângem când ne doare și ne veselim în zile bune. Cine lovește în simțămintele noastre curate și sfinte lovește în principiul libertății publice și a dreptății eterne, dar să nu uit că sub aceste mal iute se vor îngropa tiraniile, decât că tiraniile să le surpe pe ele.

Hymen. Dl. **Corneliu Bardosy** căpitan-auditor ces. reg. în regimentul de infanterie, marele duce de Baden nr. 50 se va cununa la 26 Septembrie 1903 st. n. orele 10 și jum. în biserică gr.-or. din cetatea internă a Brașovului, cu d-soara Ileana, fiica distinsului avocat român Simeon Damian din Brașov.

Alegere de notar. In 22 Septembrie, s'a făcut alegerea de notar în comuna românească **Gălșa** cu filia **Musca**. Au competat 26 candidați — între cari mai mulți români, — dar la poruncă mai înaltă filiarul a candidat 3 inși, pe Lengyel, Foti și ceva Popescu din B.-Ineu. Alegătorii, necandidându-se nici un român, au preferit să voteze pe lângă Foti, care a și eșit ales față de Popescu despre care au auzit că a trecut la conf. reform. și și-a cerut schimbarea numelui în „Papay”. — *Iată ce plată li-se curvine celor ce și părăsesc neamul și legea.*

Un alt renegat. Postul învățător confesional în **Beregsău**, George Subu, ca să ajungă la un os de ros și-a schimbat numele în **Szombati**. Să aibă noroc ca și Papay.

O chestiune penibilă. În afacerea femeii **Maria Lupaș**, carei pentru 50 fileri s'a pus licitație pe avere și i s'a cauzat astfel cheltuieli de 48 coroane și 20 fil. primim dela d. dr. **Georgiu ea**, avocat în Cluj, o lungă întâmpinare în care vrea să lămurească afacerea, fiind adică d-sa avocatul cu vicina tratată în presa română. D-sa ace și istoricul chestiei. Pe noi ne mportă însă numai chestia licitațiunii. Iaceea lungă expunere n-o putem da în extenso, ci extragem numai următoarele:

În 16 Noembrie 1896 a solvit **Maria Lupaș** 50 fl. spese și usufructu. Va voi să solvească restul de 25 cr. i n'a voit să dea scrisoare pentru întabularea dreptului de proprietate julecat fratelui său.

Remanând provocările fără rezultat, și mai fiind și teama, ca nu cumva M. Lupaș, care nici de cum n'a purces ca o soră față de fraiele seu, se intabuleze dreptulu de pro-

prietate de pe numele seu, pre altu cine-va, în 10 Ian. 1897 P. Lupaș a fost silit a cere e-ecutiune contra surorii sale pentru intabularea dreptului de proprietate, pentru 25 cr. spese procesuali restante, pentru spesele cererii de e-ecutiune, și pentru spesele următoare.

Prin decisiunea nr. civ. 559/1897 e-ecutiunea cerută s'a ordonat, s'au stabilit contra M. Lupaș 11 fl. 60 cr. spese pentru cererea de e-ecutiune și dreptul de proprietate împreună cu dreptul de e-ecutiune s'a intabulat în favorul lui P. Lupaș prin decisiunea nr. 4411/1897 a tribunalului din Cluj ca foru în afaceri de cartea fonduară.

D'aci apoi întreaga încurcatură. Noi ne abținem dela ori ce comentari. Constatăm numai că „Răvașul” nu scuza faptul ci publică o chitanță (fără subscriere) a d-lui dr. Ilea, în care se recunoaște primirea a 48 cor. 20 fil. „pretensiune restantă de 50 fil. și accesorii”.

Am încheiat.

Eveline și Herr Honisch. Am arătat deja cu ce săgeți teribile aruncă asupra noastră Herr Honisch, fotografu, care ne amenința cu tragerea în țepă pentru-că nu voim să fim — honveți.

În același număr al revistei sale literare „Alföld” (pe care Unguri în ironie Pau botezat *Aliföld*) Herr Honisch mai publică însă și un lung articol al unei *Eveline*, care sub titlu „Dăko Germánok” ci-că face mare spirit la adresa noastră, între altele omițând pretutident din numele ziarului nostru pe ... *vulu!*, vezi Doamne, pentru ca subliniind restul, să se invedereze și mai mult ce fel de literatură face Herr Honisch! O, Eveline!

Nou sport. Fictorul de boieri s'a rentors din Paris, unde a stat ani lungi spre a-și completa creșterea.

N'a mai fost la țară. Tată-seu li ia cu s'ne să-i arete moșia, cum ajung printre pământarii, boierășul vede un țaran cu doi boi prinși de plug.

Remâne surprins.

— A, tată dragă, ce sport nou e asta?

„Független Magyarorszag” și **Dienes Márton** sunt două nume ce nu se pot separa, de oare-că Dienes a fost așa zicând intemeietorul acestui organ kossuthist. Și lotuși — oh, ingratitudine omenească — ziarul susamintit își bate joc acum de Dienes, publicându-i în fașimile epistola către fostul său servitor și om de afaceri **Reichleisz Adolf**, epistola în care Dienes spune că a sosit sănătos în America și promite că îndată ce poate îi va trimite un mic ajutor... Se vede că n'a prea dus multe parole cu dinsel ori că și acolo chelmește mult și astfel n'are și pentru jupânul **Dolfi**, — care de altfel nu prea s'a arătat — discret.

Un binefăcător. **Teodor Feier** fost învățator în Comoriște, trecând în statul de pensie s'au stabilit în comuna **Bontestii** din protopopiatul **Buteni**. In 12/25 Aug. a. c. mutându-se la cele eterne, preoțimea și învățătorimea din jur având indicii că răposatul a făcut o fundațiune filantropică, în 14/27 a aceleiași luni i-a făcut o înormintare pompoasă, demnă de memoria unui binefăcător a neamului. Au asistat 11 preoți și 10 învățători, precum și un public numeros român și maghiar din loc și jur. În cuvîntul funebru rostit de preotul din **Zeldiș** **Traian Magier**, au fost relevate meritele decedatului pe cariera învățătorească, precum și recunoștința și memoria vecinică ce în istoria posterității și-a înscris prin fundațiunea făcută.

Putându-se acum acuire și actul de fundațiune, acela s'a trimis la Ven. Consistoriu din Arad sub administrațiunea căruia va sta fundațiunea fericitului **T. Feier** în suma de 20.290 coroane, cu mențiunea de a se ajutara prin stipendii în primul loc rudenii, apoi tinerii născuți din **Zeldiș**, locul său natal, și apoi alți tineri gr. or. cari vor studia ceva carieră, ori vor îmbrățișa maestrul.

Eată o faptă, care ea înșăși pe sine se preamărește, asigurând fondatorului binecuvîntarea lui Dumnezeu și a oame-nilor. Fie-ți memoria vecinică și numele cu cinste pomenit!

Inmormântare. Vinert în 18 Septembrie nou a. c. s'a înmormântat în **Giula-magiară** vrednicul și fruntașul econom **Pavel Cir**. Inmormântarea

a săvirșit-o preoții **Petru Gubaș**, **Iosif Beșan** și **Petru Biberea**. Au cântat corul vocal din loc, condus de dirigentele său **Ioan Ionescu**, asistând la cântări și învățătorii **Ioan Marcus** și **Iosif Ivan** din loc. Predica și ertăciunea a ținut-o în biserică preotul **Petru Gubaș**, arătând vrednicia fericitului în Domnul, față de familie, și ca creștin bun față de biserică și de școală, pe care scop bun, mult au dăruit, atât pe renovarea bisericii cât și pe a școalei edificând el pe spesele sale școală nouă, care au costat 5500, de coroane, spre vecinica sa pomenire și a soției sale **Ecaterina Papp**. Fie-ți țărâna ușoară și memoria bine-cuvîntată.

Necrolog. **Ana I. Oțoiu** nasc. **Rusu** din **Aciliu** după scurte dar grele suferințe, în etate abia de 17 ani, împărățită fiind cu sfintele taine, și-a dat nobilul suflet **Duminecă** în 7/20 Septembrie a. c. la 10 ore seara în mâinile creatoriului. Rămășițele pămîntesci ale neuitatei defuncte au fost depuse spre vecinică odihnă, **Marți**, în 9/22 Septembrie a. c. la 1 oară p. m. în cimiteriul gr.-or. din loc.

Din Munții Apuseni primim următoarele: Referitoriu la cele scrise de parochul din **Blaseni Grosuri**, **Ioan Șortan**, în Nr-rit 25, 26 a preștitului nostru ziar „**Tribuna Poporului**”, ca răspuns unui Amic al păcii din Munții Apuseni, în interesul adevărului și pentru ca Onoratul Public cetitor să nu fie indus în eroare, aflu de bine a răspunde următoarele:

Toate afirmațiunile parochului **Ioan Șortan** referitoare la persoana mea sunt minciuni, cari nu consună cu adevărul pentru că nu s'au întâmplat nici odată; dovadă despre aceasta este însuși răspunsul parochului sus amintit, în care nu răspunde „Amicului păcii” ci numai asupra mea se descarcă, și în care ca un fir roșu se vede simțul de ură ce-l nutrește față de mine. Și pentru ce? Pentru că eu am fost denumit administrator în parochia Valea Verde și sum ear nu d-lui, și aceasta e cauza principală, că în parochia Valea Verde sau escat neînțelegeri.

Fie pe deplin incredințat parochul **Ioan Șortan**, cum-că dacă nar fi fost la mijloc dorința d-lui să ajungă administrator în parochia Valea verde, pozitiv liniște exemplară ar fi în aceasta parochie. Oare nu rudenii d-tale d-le Șortan a produs și produc neînțelegerile? Oare nu d-ta al făcut arătările la venerabilul consistor în care rudenii d-tale și cu alte subscrieri false au cerut ca d-ta să fii administrator? Oare nu rudenii d-tale au fost acei matadori, cari ca să-și ajungă scopul au călcat în picioare legea noastră bisericască, vrând cu forța să scoată din biserică pe cronic, și să zădărnicească toată administrarea precum ținerea sinodului ordinar, și constituirea comitetului?

D-le Șortan! La toate acestea ce ținută a trebuit să am? Poate să-m'fi dat abzicerea, după placul rudeniiilor d-tale și să las legea noastră bisericască să fie călcată în picioare? Atunci cred că în răspunsul d-tale m'ai fi laudat și nu atăcat. **Nicolae Oneș** paroch gr.-or.

Reuniunea învățătorilor gr. cat. Mariana din vicariatul **Rodneș** și protopopiatele **Bistriței** și **Budacului** român își va ținea adunarea generală la 2 și 3 Octomvre a. c. st. n. în **Borgo Prund** în sala casinei, la care se invită cu toată stima a lua parte atât domnii membrii, cât și on. public interesat de cauza învățămîntului. Preșidiul reuniunii învățătorilor greco-catolici „**Mariana**”: **Gerasim Domide**, președinte. **Clement Grivase**, secretar.

Lucruri triste. Din **Sibiu** ni-se scriu următoarele: — **Duminecă** în 13 Sept. n. petrecându-și țărâni la joc, doi tineri din trântiș, unul **Nicolae Simțion** de 19 ani, ear celalalt **Niță Barb (Feroi)** de 26 ani având ceva la olaltă, cel dintăiu a scos un cuțit, împântându-l în pieptul celui din urmă care a murit, mergend spre medic. Inmormântarea i-sa făcut **Marți** de către p. o. d. **Ghibu**, asistat de inv. **L. Negrila**, asistând un număr foarte mare de public. Era dureros văzând sfășiindu-se sêrmăna lui mamă, după acest fiu, care îi era tot ajutorul bêtărănețelor sale. — **Joi** 17 Aug. au fost aflați morți împușcați birtașul sas **Bomfert** împreună cu soția lui; cauza sinuciderii nu se știe.

Cea mai nestricăcioasă cremă pentru înfrunșetarea tenului e crema de flori de liliac. un borcan costă 1 cor.

Pudră de flori de liliac 1 cutie 1 cor.

Săpun de flori de liliac bucata 70 fil.

Pasta Iuno 2 cor.

Pudra Iuno 2 cor.

— **Mijloc sigur** contra durerilor de stomac, a sgârciturilor și a catarurilor de stomac, contra boalelor învechite de stomac și contra lipsei poștei de mâncare, pe urmă un mijloc sigur purgativ fără dureri: e ceaiul întăritor de stomac al farmacistului **Kossuth**. O cutie de probă 1 cor. 20 fil.; o cutie de probă 2 cor.

— **Contra guturaiului**, tusei, răgușelei, flegmei și a afecțiunilor laringelui are un efect miraculos pastilele de pepr **Senega**. Se pot găsi în farmacia „**Verg-Maria**” alui **Kossuth**, în **Arad**, **Piața Boross-Beni** 150 (casa **Dengl**).

POSTA REDACȚIUNEL.

Mateica — Izvin. Luăm act cu plăcere de declarația d-tale și suntem convinși că sincer și nepreocupat și-ai îndeplinit misiunea de comisar consistorial de examene. Dar după-ce în „**Biserica și Școala**” s'a publicat deja o dare de seamă a d-tale despre misiunea ce ai îndeplinit, credem că e de prisos să mai întindem vorba, mai ales, că ne-am luat de scop a nu mai da loc în ziarul nostru la polemice de felul acesta.

P. Blaș, **Gerebenț**. S'a ocupat deja.

Petru Seviț, **Dubești**. Foafa își merge, ești plătit până la 1 Octombrie

Georgiu Buru, **Caransebeș**. N'am primit nimic despre **Litia** dela **Ruseberg**. Am publica bucurosi.

Nicolae Balta, **Ciuciu**. Nu e nevoie să desminți neadeverul ce s'a scris despre D-Ta în „**A. és V.**” Căci dacă ne am apuca să tot desmințim ce scriu ziarele dușmane nației noastre, ar trebui să scoatem zilnic o foaie anume. Conștiința D tale poate fi împăcată, știind D-ta că numai binele și adevărul îl servești. Salutări!

ULTIME ȘTIRI.

Demonstrații în contra Ungurilor. **Viena**, 23 Septembrie. **Eri Dieta** **Austriei-de-jos** a ținut ședința festivă, la care toți deputații s'au presintat în gală. S'a presintat propunerea următoare:

„**Dieta Austriei-de-jos** talmăcește sentimentele fêrit, când declară că dorințele entusiaste ale poporului sunt una cu înalta voință a luminatului monarch. Și e gata ori când ca fidelă dinastiei și inbiloare către patrie să sară în luptă pentru întărirea și unitatea armatei”.

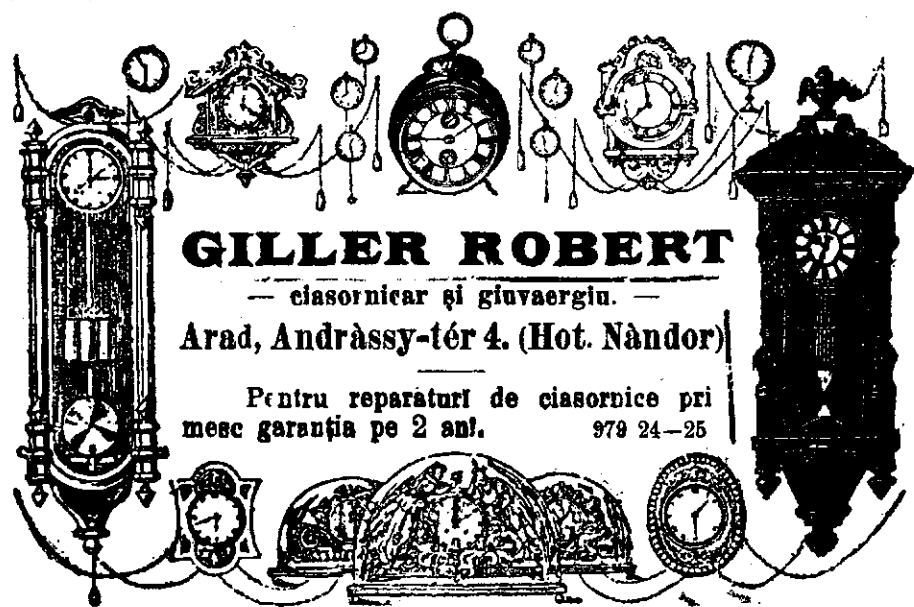
Propunerea s'a luat îndată la deshatere și s'a primit unanim. **Guvernatorul Schmolk** a ținut apoi și el o vorbire, talmăcind sentimentele ce poporul are pentru monarch și arătând cât de mult El a înveselit și mângâiat pe supușii Sêi credincioși prin ideile desvelite în ordinul de zi către armată.

Alegerile din Serbia. **Belgrad**, 23 Septembrie. La alegerile pentru **Scupcină** au fost aleși 80 radicali moderati, 65 radicali independenți, 15 liberali și 1 socialist. Sunt 9 balotații.

Red. respons. **Ioan Russu Șirianu**. Editor **Aurel Popovici-Barelanu**.

Depozit de ciornice și giuvaericele.

Depozit de ciornice și giuvaericele.

Depozit de ciornice și giuvaericele.

GILLER ROBERT

— ciornicar și giuvaeriu. —

Arad, Andrassy-tér 4. (Hot. Nándor)

Pentru reparaturile de ciornice pri
mesc garanția pe 2 ani. 979 24-25

Depozit de ciornice și giuvaericele.

NAGY ADOLF

tinichigiu de zidiri și artă.

Arad colțul stradelor Hunyady și Szent-Pál.

Primește toate lucrările ce se țin de meseria asta, precum: canalizări, instalări de apeducturi, reparări de closeturi (astupate), și tot felul de

Lucrări de zidiri

după desemnuri de gust și corespunzătoare. Reliefuri și de lazi pentru păstrarea ghișii pe seama măcelarilor și cafegilor.

Tot felul de aranjamente de culină prompt și estin.

988 17-25 Reparări și comande din provincă grabnic și solid.

TERÉNYI JENŐ,

Prăvălie cu diferite mărfuri la „Steaua albă“
Arad, Piața Boros Béni Nr. 22. (în colț.)

Recomandă magazinul său de coloniale, tot felul de
faină, precum și alte lucruri.

Deosebit recomandă **semințele** a tot felul de
legume.

Prețuri moderate.

Serviciu prompt.

La comande din provincă împachetarea nu se socotește Cumpă-
rarea cu bani ga'a 2% scăzământ. 945 25-26

Librărie românească.

Petru Simtion

Librărie și litografie modernă

in

ARAD,

Strada Deák Ferencz n-rul 30.

Recvizite de scris — caiete — hârtii — cu-
verte — penițe — tăblițe — cerneluri

Cărți de școală!

Cărți literare: **Quo vadis?** — Opere de **M. Emi-
nescu**, — **V. Alesandri**, — **I. Creangă**, —
St. O. Iosif, — **G. Coșbuc**. etc. etc.

Reviste cu numărul.

„Nădlăcana“

institut de credit și economii, societate pe acții în

NADLAC (Nagylak) comitatul Cienadului.

Fondată la 1897 cu un capital social de 100.000
coroane în 1000 bucăți acții à 100 coroane.

Acordă: credite personale pe cambii, credite pe cambii cu ac-
perire ipotecară, credite pe obligațiuni cu cavenți și imprumu-
turi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri spre fructificare, după cari institutul plătește
contribuția erarială; ear deponenții primesc după banii depuși 5%
interese.

Direcțiunea.

Sensație medicală.

Cel mai bun, mai igienic și cel mai modern mijoc pentru curățirea dinților
a gurei este:

„Pasta de dinți din cărbune de teiu“

(Pate dentifrice au charbon de tilleul)

„IBOLYKA“

fiindcă: curățește dinții admirabil și îl face după înrebuițare de câteva ori albi
zăpada, desodorează și desinfectează — este în genere cunoscut efectul cărbunelui
a absorbi mirosul neplăcut al deosebitelor materii, — împiedecă putrezirea untr
telor rămase printre dinți, precum formarea petrei de duț; are un miros răcoros
plăcut, și coroana eminentelor sale însușiri este conservarea dinților, întărirea gîr
și împrejurarea că preparându-se în laboratorul chimic sub îngrijire medicală spe
este lipsită de ori ce efect dăunător.

Fiindcă prelângă curățirea dinților cu pastă este neapărat de
și folosirea unei ape de gură care să desinficteze întreaga cavernă a g
recomand: apa mea de gură

„IBOLYKA“

care pe baza analizei chimice făcută de mai multe celebrități intrunește în sine
condițiunile igienice ce să recer de la o apă de gură adecă: desinfictează și
ceste perfect ori ce microbi, este neutrală, are un gust plăcut și răcoritor în
membrana gurei și nu atacă dinții ca și cele mai multe ape de gură existente.

Scutit prin lege.

Să pot căpăta în toate farmaciile, parfumeriile și drogueriile.

Depozit general pentru Ungaria „Iosif Török“, farmacist în Bu-
pesta, Kirá'y-utca 12 și succesorii „Kochmeister Frigyes“ Budape-
V. Nagy Korona-utca 32.

OTTO VOTSCH,

farmacist și proprietar de laboratoriu farmaceutic și chimic
în Hátzseg.

Prețul unei paste 70 fil unei sticle de apă de gură 1 cor. 50

Mulțime de dechierățiuni de recunoștință.

Spectacolul Domn Otto Votsch, farmacist în Hátzseg.

Constataz cu plăcere, cumcă pasta de dinți din carbuni de teiu „IBOLYKA“ și apa de
„IBOLYKA“ parte în urma cercetării și esperinței proprii, parte prin observările făcute în de
pracei mele la pacienții și la cunoscuții mei, curățește admirabil dinții (mai bine decât cele
paste existente) nu atacă dentina, desodorează complet, împiedecă putrezirea și are un gust plă
durabil. Iar apa de gură prin efectul materiilor foarte antiseptice și totuși nestricătoase ce ea
desinfictează caverna gurei, nimicește bacteriile în timpul cel mai scurt, fără a avea o influință
căcioasă asupra dinților; nu iritează membrana gurei și se poate folosi la ori ce morb simț
gură. În urmarea gustului celui plăcut și al efectului recreator e una dintre apele de gură cele
salutari. Ambele preparate pe baza însușilor escelente, ale efectului lor cu totul nestricăcios și pe
preparării lor conform recerincilor igienice, le recomand călduros ori și eu.

991 10 -

Dr. Leo Parasca, med